

KRITISKE ANALYSER

Af økonom, cand. Scient. Adm. Henrik Herløv Lund,

www.henrikherloevlund.dk

herloevlund@mail.dk

Notat

S – KONGRES: SOCIALDEMOKRATERNE PÅ VEJ VÆK FRA OMFORDELING OG UNIVERSEL VELFÆRD?

Intro: På sin kommende kongres i Ålborg 21-22. september synes S at ville tage skridt væk fra den universelle velfærdsstat, som man ellers selv har været med til at hjælpe til verden. I forskellige oplæg fra S – ledelsen begravnes omfordelingsopgaven, i stedet vil man tilsyneladende prioritere at sikre middelklassens behov for velfærdsservice.

I forlængelse af SRSF – regeringen politik gøres øget arbejdsudbud til den overordnede ledetråd for social og arbejdsmarkedspolitikken og statsfinansiell balance og offentlig nulvækst/smaltvækst udnævnes til det overordnede mål for socialdemokraternes økonomiske politik helt frem til 2032. Og selvom S erklærer sig for en stærk stat, der kan ”beskytte mennesker”, åbner man muligvis samtidig op for flere private løsninger og måske endog for privat betaling af velfærdsydelser.

Er S på vej mod en mere residual og liberalistisk velfærdsmodel? Risikoen er i givet fald, at S demonterer den brede klassealliance mellem de udenfor arbejdsmarkedet, lønmodtagerne og middelklassen, som hidtil har sikret en højt skattefinansieret universel velfærd.

Oplæg til S – kongressen: Mange relevante spørgsmål, færre gode svar.

Ingen kan historisk frakende den socialdemokratiske arbejderbevægelse en væsentlig del af æren for skabelsen af et højt, generelt velfærdsniveau i Danmark gennem udviklingen af den universelle

velfærdsstat. Men siden efterløns – og SU – reformerne sidst i forrige århundrede er der ikke gennemført væsentlige nye velfærdsreformer. Snarere har såvel borgerlige som også S – ledede regeringer i stigende grad befattet sig med beskæring af velfærden kulminerende under VK – regeringen med direkte afvikling af efterlønsreformen

Når Socialdemokraterne mødes til kongres i Ålborg 22. og 23. september er spørgsmålet da også, om S stadig fastholder den universelle velfærdsmodel eller om man på væsentlige punkter er på vej væk fra den? Netop på grund af socialdemokratiets centrale rolle i skabelsen af velfærdsstaten ville det sidste være stærkt bekymrende for den danske velfærdsmodels fremtid.

Der kan imidlertid findes indikatorer på et sådant ildevarslende opbrud i S i forhold til dele af den universelle velfærdsmodel. Indikatorerne herpå findes i en række indlæg fra centralt hold i partiet op til kongressen. I foråret fremlagde partiledelsen ved partisekretær Jens Midtby en række debatoplæg¹ om ”Danmark herfra til år 2032”. Og senere i sommeren 2012 offentliggjorde fire ledende socialdemokrater – Henrik Sass Larsen, Bjarne Corydon, Mette Frederiksen og Carsten Hansen - gennem en kronik i Politiken i august² en langsigtet ”vision” for socialdemokraternes politik.

Godt nok betyder de fire socialdemokratiske ledere – næsten højstemt -, at ”: Velfærdsstaten med dens ret til dagpenge, uddannelse og efteruddannelse har vist sig at være den mest succesrige vej gennem krisen” og det slås fast, at ”Den frie og lige adgang til sundhed skal stå intakt til enhver tid”.

Alligevel synes S - ledelsens bud på en fremtidig velfærdsstrategi på en række punkter at pege i modsat retning mod en mere liberalistisk velfærdsmodel³ gennem:

- Beskæring og målretning af velfærdsydelser i stedet for fastholdelse af universel velfærd
- Stigende betoning af øget arbejdsudbud i forhold til og på bekostning af velfærd (workfare i stedet for welfare)
- Fokusering på statsfinansiell balance i stedet for på jobskabelse og velfærd
- Mere privatisering både på udbuds og efterspørgselssiden af velfærden.

Lad os se nærmere herpå.

¹) Jf. Socialdemokraterne (partisekretariatet): Danmark herfra til år 2032 - 3 debatoplæg. Marts 2012.

²) Henrik Sass Larsen, Bjarne Corydon, Mette Frederiksen og Carsten Hansen; ”Socialdemokraterne er bedst for Danmark”. Kronik Politikken 20.08.12

³) Jf. Bryld, Claus: ”Det nye socialdemokrati”, Politiken 04.07.12

1. Begrænsning af omfordeling?

Som foran beskrevet hylder de socialdemokratiske ledere fortsat velfærdsstaten generelt. Men når vi kigger på konkrete områder, er spørgsmålet, om S – ledelsen i realiteten er på vej til at nedtone afgørende byggestene i velfærdsstaten?

Det gælder ikke mindst det sociale, omfordelende element i velfærdsstaten. Dette har som bekendt dels haft form af tilgodeseelse af de svage gennem fri behovsbestemt adgang til velfærdsydelserne. Men dels – og navnlig – er det sket gennem omfordeling til de økonomisk dårligere stillede via systemet af overførselsindkomster.

I partisekretariatets oplæg til S – kongressen fra foråret stilles imidlertid spørgsmålet om, hvorledes der i forbindelse med velfærden har udviklet sig en ”krævementalitet”?⁴ Og man giver selv svaret, at omfordelingen gennem velfærden nok er gået for vidt for: ”Man bliver måske nødt til i højere grad at skelne mellem, hvem der har behov og hvem der ikke har”.⁵

Tilsvarende toner er også i foråret hørt fra en gruppe yngre socialdemokratiske erklærede ”nytænkere” – Anne Vang, Jens Joel og Pernille Rosenkrantz – Theil, der ligesom partisekretariatet slår til lyd for øget målretning: ”Ingen ydelser skal være hellige. Det hele skal kunne gradueres – også overførslerne. Til gengæld skal alle have fri og lige adgang til et offentligt sundhedsvæsen, gode uddannelser, børnehaver og vuggestuer”.⁶

En endnu klarere afstandstagen til omfordelingsaspektet i velfærdsstaten formuleres i de fire forannævnte ledende socialdemokraters kronik og ”langsigtede vision”: ”I 2012 er vores historiske hovedforpligtelse ikke at omfordele økonomisk fra rig til fattig.”⁷, erklæres det lige ud (min understregning – hhl).

Her lægges fordelingskampen nærmest død.

Der tegner sig således et billede af, at socialdemokraterne i hvert tilfælde er på vej væk fra det omfordelende element i velfærdsstaten - især hvad angår overførselsindkomsterne.

Der synes for det første at skulle ske gennem begrænsning af retten til at modtage ydelserne til de, ”som har (allermest)behov” dvs. gennem målretning til de (aller)svageste. Og for det andet synes der også at være tale om begrænsning af omfanget af omfordeling af overførselsindkomster gennem øget indkomstgraduering af ydelserne.

4) partisekretariatet: Prioriteringer på velfærdsområdet, s. 3.

5) Jf. partisekretariatet: Prioriteringer på velfærdsområdet, s. 2.

6) Jf. Anne Vang, Pernille Rosenkrantz-Theil og Jens Joel i ”Velfærd på gyngende grund”, Jyllandsposten 01.06.12 og i ”Her er den nye klassekamp”, Politiken, 19. marts 2012.

7) Henrik Sass Larsen, Bjarne Corydon, Mette Frederiksen og Carsten Hansen: Oven anførte værk.

Denne politik er allerede påbegyndt. Reformen af førtidspension fx handler således i høj grad om begrænsning og målretning af adgangen til egentlig førtidspension. Fleksjobreformen fx handler i høj grad om skærpet indkomstregulering af løntilskuddet og dermed aflønningen.

Og med den seneste skattereforms forringelse af satsreguleringen er også generel forringelse af niveauet for overførselsindkomster i forhold til øvrige indkomster i samfundet bragt i spil.

Hermed synes socialdemokraterne således på det centrale ”omfordelingsaspekt” af velfærdsstaten – primært repræsenteret ved overførselsindkomsterne - på vej væk fra den universelle hidtidige danske velfærdsmodel. Der er i stedet tale om en politik, som i højere grad tilnærmer den danske velfærdsmodel til liberalistiske, angelsaxiske velfærdsmodeller.⁸

2. Skal serviceydelser og middelklassen prioriteres frem for de svageste?

Denne nedtoning af omfordeling til de svageste fra socialdemokratisk hold synes at skulle ske til fordel for at kunne sikre middelklassens behov for serviceydelser af høj kvalitet: ” ”Det er vigtigere, at de elementer, der udgør det universelle velfærdssamfund, folkeskolen, sygehusvæsenet, ældreplejen har en ordentlig kvalitet, end at vi får et kontant beløb”⁹

Skattereformens forringelse af satsregulering af overførselsindkomster til fordel for højere beskæftigelsesfradrag og topskattelettelser til folk i arbejde nævnes ligefrem som et eksempel på en sådan velfærds politik, der på bekostning af overførselsindkomster til de dårligst stillede sigter på at tilgodese middelklassens behov for serviceydelser: ”Skattereformen flytter ressourcer fra kontante ydelser til velfærdssamfundet. Det er nødvendigt for at sikre, at de dele af middelklassen, der i dag vælger det offentlige fra... igen kan se ideen i at betale skat... Børnecheck og folkepensionens grundbeløb er ikke vigtig for middelklassen i dag”¹⁰

Er S – ledelsens vision at partiet skal bevæge sig væk fra at være partiet for ”underDanmark” og over mod at ville være ”middelklassens parti”?

Det har ellers været et centralt element i den hidtidige danske velfærdsmodel, at den gennem sikring af lige adgang til velfærdsydelser for ikke blot de dårligst stillede, men også for middelklassen har

8) Jf. professor Jon Kvist, Syddansk universitet i Rygaard, Nikolaj, Martin Kaae og Marchen Neel Gjertsen: ”Velfærd på gyngende grund”, Jyllandsposten 01.06.12

9) Jf. Anne Vang, Pernille Rosenkrantz-Theil og Jens Joel i Rygaard, Nikolaj, Martin Kaae og Marchen Neel Gjertsen: ”Velfærd på gyngende grund”, Jyllandsposten 01.06.12 og i ”Her er den nye klassekamp”, Politiken, 19. marts 2012.

10) Jf. Pernille Rosenkrantz Theil i Kaae, Martin: Mellemlklassen har fået råd til at sige nej tak. Jyllandsposten 01.06.12

kunnet sikre opbakning til et højt velfærdsniveau, som samtidig netop særligt kom de dårligst stillede med de største behov til gode.

Det har fx det været de dårligst stillede med størst behov, som trak mest på sundhedsydelse, men samtidig nød alle godt af dem fra tid til anden og har derfor været villige til at betale. Alle har på tilsvarende måde betalt til og lejlighedsvist brugt dagpengesystemet som forsikring mod arbejdsløshed, men samtidig har det været de udstødte fra arbejdsmarkedet, som i størst udstrækning har brugt systemet og dermed haft en relativt større fordel heraf.

Omfordeling og højt velfærdsniveau har således gået hånd i hånd og sikret velfærdsstaten opbakning både fra de svageste og fra middelklassen.

Derfor kan det blive katastrofalt for velfærdsstaten, hvis S nu på vej mod at droppe de dårligst stillede og omfordelingen til fordel for en bestræbelse på en alliance med middelklassen gennem prioritering af velfærds-service. Det kan nemlig på sigt underminere den brede klasse-mæssige alliance bag velfærdsstaten.

Lige så farligt det er for velfærden, hvis den kun bliver for fattigrøvene, lige så farligt er det, hvis den kun bliver for middelklassen.

3. Øget arbejdsudbud på bekostning af social sikring?

Men det er ikke det eneste punkt, hvor der er tegn på, at socialdemokraterne er på vej væk fra den universelle velfærdsstat. Det gælder også den stigende betoning af øget arbejdsudbud, som mål for social og arbejdsmarkedspolitikken - af "workfare" i stedet for "welfare".

Workfare er betegnelsen for en social- og arbejdsmarkedspolitik, hvor aktivering og udslusning til arbejdsmarkedet (workfare) prioriteres højere end forsørgelse og indkomstsikring (welfare).

I Danmark er workfare elementet i socialpolitikken løbende blevet udbygget siden 1990'erne, hvor Nyrup- regeringerne bl.a. introducerede Lov om aktiv arbejdsmarkedspolitik (1993). Også VK- regeringerne har efter årtusindskiftet fulgt dette spor.

En udvikling, der på den ene side har været kendetegnet ved stigende kontrol med, om personer udenfor arbejdsmarkedet opfyldte deres forpligtelse til at søge arbejde/uddannelse. Og på den anden side forringelse af ydelserne for mennesker udenfor arbejdsmarkedet for at presse dem tilbage herpå.

Siden regeringsskiftet synes Socialdemokraterne med beskæftigelsesminister Mette Frederiksen i spidsen i stigende grad at være slået ind på en sådan "workfare" – politik. Og man synes på den kommende kongres at ville forstærke denne tendens.

Partisekretariatets oplæg til den kommende S – kongres stiller således spørgsmålet: ”Skal vi forlange mere af danskere, der modtager sociale ydelser - fx at arbejdsløse rejser længere for at få uddannelse eller job?”. Og oplægget svarer selv: ”Koblingen mellem ret og pligt skal gøres tydeligere... (fx så) retten til økonomisk støtte ved arbejdsløshed kobles med pligten til at finde arbejde eller uddannelse.”¹¹

Også her er de 4 socialdemokratiske topledere i deres ”visionskronik” helt på linje: ”Reformer af alle dele af vores økonomi bliver det centrale omdrejningspunkt... Reformen, hvor tidligere tiders privilegier bliver udfordret og forandret. ... I 2012 er vores historiske hovedforpligtelse ikke at omfordel økonomisk fra rig til fattig, men at sikre en veluddannet befolkning. I titusindvis skal vi have folk på overførsler på arbejdsmarkedet, helt eller delvist” (min understregning – hhl).

Øget arbejdsudbud skal være det altgennemsyrende mål.

Beskæftigelsesminister Mette Frederiksen har forsøgt at legitimere dette gennem at knytte an til gammelt socialdemokratisk ideologisk arvegods om ”ret og pligt”.¹² Men dette handlede i sin tid om, at lønmodtagerne skulle have flere rettigheder og arbejdsgiverne flere pligter. Hos Mette Frederiksen og S vendes dette nu om. Ikke arbejdsgiverne, men lønmodtagerne pålægges pligter. Og pligterne forstærkes, mens rettighederne nedtones. Eksemplerne på det sidste er mange: Efterløn, dagpenge, førtidspension og fleksjob.¹³

Samtidig har Mette Frederiksens og andre S politikere overtaget den tidligere regerings mantra om, at ”det bedre skal kunne betale sig at arbejde”. Hvilket bl.a. omfatter bestræbelser på at øge den indkomstmæssige forskel mellem de udenfor arbejde og de i arbejde gennem forringelse af indkomstoverførslerne bliver mere og mere fremtrædende. Skattereftormens forringelse af satsreguleringen for indkomstoverførsler kontra topskattelettelser er et eksempel.

De 4 socialdemokratiske topledere tager i deres kronik afstand fra ”markedet” og den markedsliberale tænkning. Men udviklingen på dette område under den nuværende regering og oplæggene til S - kongressen er udtryk for, at Socialdemokraterne netop forlader deres historiske værdier omkring lighed og sikring af de svageste. Og at man i stedet overtager neoliberale og markedsøkonomiske værdier om vækst gennem øget arbejdsudbud og øget ulighed.^{14 15}

11) Jf. partisekretariatet: Danmark herfra til år 2032 - Prioriteringer på velfærdsområdet, s. 3.

12) Jf. Mette Frederiksen i Hardis, Arne: Vi må udfordre staten, Weekendavisen, 04.04.12.

13) Jf. Vangkilde, Jesper og Mads Brandstrup: Bag S – nedturen lurer ideologisk opgør. Politiken 05.07.12 (Interview med Claus Bryld)

14) Jf. Allan Næs Gjerding: ”Kritik af S kommer også fra folk indefra”, Politiken og jf. Claus Bryld i Rottbøl, Emil: Socialdemokraterne mangler en ny social kontrakt”, Information 11.07.12

15) Jf. Hansen, Magnus Boding, chefredaktør på Ræson: Socialdemokraternes problem er deres egne handlinger. Politiken 30.08.12

Ikke fordi opgaverne med fattigdom og ulighed objektivt er blevet mindre.¹⁶ Men som en tilnærmelse til (den forrige regerings) borgerlige politik og ideologi.

Uddybning af uligheden begrundet af hensyn til arbejdsudbuddet og den økonomiske dynamik, må i hvert tilfælde betegnes som værende i modstrid med den universelle velfærdsstats grundlæggende princip om lighed og som endnu et eksempel på, at S på væsentlige punkter synes på vej væk fra den universelle velfærdsmodel.

4. Statsfinanser prioriteres på bekostning af velfærd?

Sideløbende opprioriteringen af øget arbejdsudbud har Socialdemokraterne under den nuværende regering også opprioriteret de offentlige finanser i forhold til og på bekostning af velfærden. Det er sket med den økonomiske krise og statsunderskuddet som begrundelse. Men ligesom fokuseringen på arbejdsudbud frem for på jobskabelse har også denne fokusering på statskassen frem for befolkningens behov vakt kritik fra dele af baglandet og fagbevægelsen.

Men også her synes der i oplæggene til S – kongressen alene at være langt op til en fortsættelse og legitimering af den hidtidige politik. I partisekretariatets oplæg til S kongressen stilles spørgsmålet: ”Hvordan håndterer vi stadigt stigende krav til velfærdssamfundet?”. Og det svar som gives er: ”De generelle krav om bedre offentlige service vil i de kommende år møde en barsk virkelighed med en meget begrænset vækst i de offentlige udgifter... På alle områder må vi i fremtiden finde svar, der ikke indebærer øgede udgifter”.¹⁷

Da oplægget jo angiveligt handler om politikken frem til 2032 er der med andre ord tale om at ville knæsatte en meget langsigtet og langvarig nulvækstpolitik.

Som et ekko gentager august – kronikken fra de fire socialdemokratiske topledere: ”Det er blevet et selvstændigt socialdemokratisk mål at begrænse gældsoptagelsen – privat som offentlig- i sikker afstand fra at blive sat i markedets vold. ... Vi skal sikre overholdbarhed i økonomien og undgå usund låneoptagelse”.

Socialdemokraterne har begrundet denne politik bl.a. med, at denne politik skulle være det bedste værn mod velfærdsnedskæringer.¹⁸ Men i praksis er den ”overansvarlige” økonomiske politik gennemført gennem småvækst/nulvækst og omfattende besparelser på den kommunalt leverede

16) Jf. Thinggård, Viggo, Hans Henrik-Hansen, Jan Helbak og Klaus Krogsbæk: S har fejlet – nu må de i gang. Politiken, 07.09.12

17) Jf. partisekretariatet: Danmark herfra til år 2032 - Prioriteringer på velfærdsområdet, s. 5.

18) Jf. Midtby, Lars ”Kritik af socialdemokraterne kommer fra folk uden for S”; Politiken. 07.07.12

velfærd og gennem diverse ”reformers” velfærdsforringelser (fx førtids – og fleksjobreformen). Sikring af overholdbarheden beskytter ikke velfærden, men sker netop gennem forringelse af den.¹⁹

Også her er der tale om et centralt politisk skifte. Når statsfinansiell balance bliver centrale omdrejningspunkt i Socialdemokraternes fremtidige økonomiske politik opgiver S i væsentlig udstrækning at føre keynesiansk inspireret ekspansiv økonomiske politik til gavn for beskæftigelse og velfærd. Keynesiansk økonomisk politik, sikring høj beskæftigelse og udbygning af velfærden har ellers historisk været de mekanismer, som blev brugt til at bygge velfærdsstaten. Når den opgives til fordel for, at pengene skal passe i statskassen vil det også begrænse velfærden stærkt.²⁰

Der er da også her tale om, at S tilnærmer sig (neo)liberale opfattelser og politikker, fordi der med overtagelsen af statsfinansiell balance som overordnet målsætning i realiteten er tale om, at S overtager en konservativ monetaristisk økonomisk politik og ideologi.²¹

5. Mere privatisering?

Endelig må man spørge, om S – kongressen også vil være oplæg til at S igen vil i gang med privatisering og udlicitering. I forvejen er S og SF med regeringsgrundlaget bundet op på øget brug af Offentligt – Private Partnerskaber, der jo blot er en anden form for udlicitering.

Men omvendt blev pligten for kommunerne til at udlicitere i et vist omfang med finanslovsaftalen med Enhedslisten 2012 afskaffet.

Men måske er privatisering og udlicitering på vej tilbage hos S? I partisekretariatets oplæg til kongressen nævnes en række eksempler på privat løsning af opgaver i andre lande, som i Danmark løses af det offentlige og der stilles spørgsmålet: ””Hvordan håndterer vi stadigt stigende krav til velfærdssamfundet? Er grænsen mellem offentlige og private leverandører den rigtige eller et det af og til et spørgsmål om vanetænkning?”²²

Og svaret som partisekretæren m.fl. selv giver er: ”Måske er det tid til en fordomsfri diskussion af, hvor grænsen trækkes mellem offentlig og privat”. Hvilket vanskeligt kan forstås som andet end

19) Jf. Hansen, Magnus Boding, chefredaktør på Ræson: Socialdemokraternes problem er deres egne handlinger. Politiken 30.08.12

20) Jf. Lund, Henrik Herløv: Budgetloven. www.henrikherloevlund.dk under ”artikler og rapporter”.

21) Jf. Lund, Henrik Herløv og Poul Thøis Madsen: Fra videnskab til ideologi – om højredrejningen i dansk økonomisk teori. Kronik, Berlingske Tidende. www.henrikherloevlund.dk under ”artikler og rapporter”-

22) Jf. partisekretariatet: Danmark herfra til år 2032 - Prioriteringer på velfærdsområdet, s. 4.

større åbning for privatisering og udlicitering. Partisekretær Lars Midtby har ganske vist indigneret afvist, at det skulle forstås som en åbning for mere privatisering: ”Det har intet hold i virkeligheden, at socialdemokraterne efterlyser flere privathospitaler”.²³

Men at der er noget om snakken fremgår, når de fire socialdemokratiske topledere berører emnet i deres forannævnte kronik. Her tages på den ene side ganske vist principielt afstand fra den neoliberalistiske markedsdyrkelse som sådan: ”Markedet en lunefuld tjener. Kun en stærk stat kan beskytte menneskene.” Men så tilføjes på den anden side i kronikken noget ganske vigtigt: ”Det er ikke et selvstændigt mål at skabe en stat med en bestemt størrelse, men derimod et mål at skabe en stærk stat”.

De 4 socialdemokratiske topledere ”stærke stat” handler altså ikke nødvendigvis om, at det offentlige skal levere velfærdsydelser, men om, hvem der bestemmer ydelserne? Dette er blevet uddybet af en af de 4 topledere og den egentlige hovedskribent til kronikken, Henrik Sass Larsen: ”I det moderne socialdemokrati har vi et meget pragmatisk forhold til, om tingene er offentlige eller private”.²⁴ Altså er det faktisk en åbning for at mere af velfærden kan privatiseres.

Men som 4 faglige socialdemokrater i opposition til partiledelsen skriver: ”En stærk stat betyder ikke at det offentlige skal påtage sig flere reparationsopgaver.... Men det bliver konsekvensen med flere markedsløsninger, udbud og udlicitering mm”²⁵

Og er spørgsmålet er, om det alene er tale om på udbudssiden, at der i S overvejes privatisering. I partisekretariatets oplæg indgår privatisering som en del af løsningen på, hvorledes der dæmnes op for ”stærkt stigende krav til velfærdssamfundet”. Men her er det i virkeligheden ikke privat levering, som vil gøre den afgørende forskel i henhold at dæmpe efterspørgslen efter velfærdsydelser, men privatisering på efterspørgselsiden – gennem overgang til delvis eller hel privat betaling i form af brugerbetaling o.l. Brugerbetaling vil nemlig målrettet ramme de med størst forbrug af offentlige ydelser – dvs. lige bestemt de svageste.

Brugerbetalinger er da for længst også blevet foreslået af den socialdemokratiske højrefløj i Kommunernes Landsforening, fx som brugerbetaling på hjemmehjælp.²⁶

Afslutning: S på vej væk fra centrale dele af velfærdsstaten?

23) Lars Midtby ”Kritik af socialdemokraterne kommer fra folk uden for S”; Pol. 07.07.12

24) Henrik Sass Larsen i ”Bag S – nedturen lurer ideologisk opgør, Pol 05.07.12

25) 4 faglige socialdemokrater: ”S har fejlet – nu må de i gang”, Politiken 07.09.12.

26) Jf. KL: Reformen kan sikre velfærden.

Her kun et år efter valget og regeringsskiftet forekommer Socialdemokraternes politik under kraftig højredrejning. Igennem flere år gik S sammen med SF til valg på den fælles økonomiske plan ”Fair Løsning” på

- At den stigende ulighed under VK – regeringen skulle ruller tilbage
- At der skulle være mere lighed i fordelingspolitikken gennem kraftigere beskatning af millionærer og af dele af erhvervslivet
- At det offentlige forbrug til velfærd skulle øges med over 20 mia. kr over en 4 årig periode
- At der skulle skabes omkring 60.000 flere jobs, hovedparten heraf i den offentlige sektor
- At de offentlige finanser ikke skulle bedres gennem nulvækst, men gennem skatteforhøjelser for mellem 20 og 30 mia. kr
- Og at privatisering og udlicitering i kommunerne skulle ruller tilbage²⁷-

Nu kun et år efter er der kommet andre boller på suppen. S forpligtede sig med indgåelsen af regeringsgrundlaget²⁸ på i stedet

- At gennemføre borgerlige reformer i form af reform af førtidspension og fleksjob og i form af skattereformen, som entydigt har øget uligheden
- At videreføre VK s ”Genopretningspolitik” med nulvækst/småvækst for det offentlige
- Kun at gennemføre en begrænset kickstart og i øvrigt at prioritere øget arbejdsudbud
- At prioritere statsfinansiell balance på bekostning af velfærdsbesparelser
- At øget markedsgørelsen i form af OPP (offentlige private partnerskabe)

Denne vidtstrakte accept af borgerlig økonomisk politik er af S blevet begrundet som nødvendige indrømmelser til de Radikale. Men spørgsmålet er vel, om en del af forklaringen på politikskiftet valget var, at S efter valget skiftede side og genoptog den gamle S – R alliance fra Nyruptiden og den daværende neoliberalistiske økonomiske politik?

Tankevækkende nok ser vi nu frem til S – kongressen i Ålborg, at de gamle ”venstredrejede” politikelementer fra S – SF alliancen og ”Fair Løsning” er helt begravet. Selvom partisekretariatets oplæg til kongressen som nævnt handler om ”Danmark frem til år 2032” dvs. langt ud over den nuværende regerings valgperiode, så er det politikken fra SRSF – regeringsgrundlaget som i oplæggene til kongressen ophøjes til Socialdemokraternes langsigtede politik. Nu skal det ikke

27) Jf. S + SF: ”Fair Løsning 2020”

28) Jf. ”Et Danmark der står sammen”. 2011.

længere kaldes ”nødvendige indrømmelser til De Radikale”, socialdemokraterne tager denne borgerlige økonomiske politik til sig som helt deres egen.

En politik, som desværre samtidig i høj grad synes at vende ryggen til afgørende elementer i den velfærdsstat, som den socialdemokratiske arbejderbevægelse ellers selv i høj grad har skabt:

- Omfordelingen til de dårligst stillede gennem overførselsindkomster begrænses (endnu mere)
- I stedet skal middelklassens behov for serviceydelser tilgodeses
- Øget arbejdsudbud /workfare synes at skulle spille en endnu stærkere rolle i social – og arbejdsmarkedspolitikken
- Statsfinansiell balance og overskud skal fremover have første prioritet også på langt sigt i den økonomiske politik på bekostning af beskæftigelsesfremme og velfærdsloft
- Og spørgsmålet er om der også gemt i formuleringerne i partiledelsens oplæg til kongressen også ligger en åbning for mere privatisering og i sidste ende måske endog brugerbetaling.

Hvis dette faktisk er der, hvor S er på vej hen, er der ikke alene tale om at dreje bort fra væsentlige elementer i den danske universelle velfærdsstat, men om, at S styrer i mere (neo)liberalistisk retning mod en mere residual og liberalistisk velfærdsmodel. Det vil være trist og skæbnesvangert for arbejderbevægelsen og velfærdsstaten i Danmark. For hermed risikerer den hidtidige brede klassealliance mellem de dårligst stillede, lønmodtagerne og middelklassen om en universel velfærdsmodel på højt niveau og med skattefinansiering fra de bredeste skuldre at blive brudt.

Henvisning:

Denne analyse er udsendt med nyhedsbrevet KRITISKE ANALYSER.

Nyhedsbrevet er vederlagsfrit og kan tegnes abonnement på ved at maile til herloevlund@mail.dk
Analysen kan downloades fra www.henrikherloevlund.dk under "Artikler og rapporter".